שועולה גופה מנלן אמר קרא יאל יסוד מזבח שועולה

העולה אלמא עולה מעונה יסור: יצתה כת

ראשונה וכו': תנא ייהיא נקראת כת עצלנית

והא לא סגי דלאו הכי מאי הוי להו למיעבד

אפ"ה איבעי להו לזרוזי נפשייהו כדתני" רבי

אומר אי אפשר לעולם בלא בסם ובלא בורסי

אשרי מי שאומנתו בסם אוי לו מי שאומנתו

בורםי ואי אפשר לעולם בלא זכרים ובלא

נקבות אשרי מי שבניו זכרים אוי לו מי שבניו

נקבות: כמעשהו בחול וכו': שלא ברצוז

מאן אמר רב חסדא שלא ברצון רבי אליעזר

דאי רבנן הא אמרי שבות הוא ואין שבות

במקדש מאי היא דתניאי אחד אהחולב

יוהמחבץ והמגבן כגרוגרות המכבד והמרבץ

והרודה חלות דבש בשוגג בשבת חייב

חמאת הזיד ביום מוב לוקה את הארבעים

דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים יאחד זה

ואחד זה אינו אלא משום שבות רב אשי

אמר אפילו תימא שלא ברצון חכמים ורבי

נתן היא דתניא רבי נתן אומר שבות צריכה

התירו שבות שאינה צריכה לא התירו: רבי

יהודה אומר כום היה ממלא וכו': תניא⊙ רבי

יהודה אומר כום היה ממלא מדם התערובות

שאם ישפר רמו של אחר מהן נמצא זה

מכשירו אמרו לו לרבי יהודה והלא לא

נתקבל בכלי מנא ידעי אלא הכי קאמרי ליה

שמא לא נתקבל בכלי אמר להן אף אני לא

אמרתי אלא בנתקבל בכלי מנא ידע ייכהנים

זריזין הן אי זריזין אמאי משתפיך אגב

זריזותייהו דעבדי משתפיך והלא דם התמצית

מעורב בו רבי יהודה למעמיה דאמר דם

התמצית דם מעליא הוא דתניא" ידם

התמצית באזהרה רבי יהודה אומר בהיכרת

יוהאמר ר' אלעזר מודה ר' יהודה לענין כפרה ₪

שאינו מכפר שנא' יכי הדם הוא בנפש יכפר

וזבחים נו. ע"שן, ב) [תוספתה פ"ד ה"ט], (ג) ב"ב טו: סנהדרין ק: קדושין פב:, ד) שבת לה,

[זבחים לד: ודף ס.

[תוס' כריתות פ"ב

ע"שן, ו) ןשנת כ. וש"נן,

הנייבו בריחות די חוליו יודי לה.], ה) כרימות לה.], ה) כרימות ע) [שבת לה.],

י) בס"ח: כוס, ל) וויקרח

יז], ל) [ויותר מבואר בתוס' שבת עו: ד"ה בתוס' שבת עו: ד"ה

המוליאן, מ) ול"ל אלעורן,

המוניהן, מ) נכיינ הנעורן, () [אלעור], ס) [כיון דאינו ראוי לוריקה אינו

אפור. רש״שן,

כב., ע)

החולב בגרוגרות. הקשה ה"ר אפרים דתנן בפ' המוליא (שבת עו:) דשיעור המוליא חלב כדי גמיאה ושיעורי שבת הן

שיעורו כגרוגרות דזוטר אבל אי כדי גמיאה זוטר לריך לומר דסתם חלב לגבינה ולכך הכח שיעורו כגרוגרת והא דמיחייב בכדי גמיאה היינו במפרש בהדיה להכילה ולשתיה דהי סתם חולב לאכילה ולשתיה ולא לגבינ׳ אפילו היה מפרש בהדיא לגבינה היה לו להתחייב בכדי גמיאה דזוטר הואיל וסתמו לאכול ולשתות כדאמרינן בסוף כלל גדול (שבת עו.) המוליא תבן כמלא פי פרה לגמל חייב אף על גב דלגמל לא הוי שיעורא בהכי הואיל וסתמא לפרה מיחייב אשיעורא דפרה ויש מפרש דכשהחלב כבר בעין מיחייב בכדי גמיאה אבל חולב לא מיחייב אלא בכגרוגרת דאין אדם טורח לחלוב בפחות מגרוגרת וכי האי גוונא

מפליג בהמוליא (שבת עט.) גבי עור :לעשות קמיעט המכבד והמרבץ. ע"כ לחו פסיק רישיה הוא דבפסיק רישיה לא הוה שרי ר"ש

לרבן לכתחלה בשילהי המלניע (שבת נה.) ותימה לר"י דא"כ אמאי מחייב רבי אליעזר כיון דיכול להיות בלא גומות ב ודוחק לומר דפליגי אי הוי פסיק רישיה אי לא ונראה לר"י דבהא פליגי דר׳ אליעזר סבר סתם מכבד ומרבץ מתכוון להשוות גומות אף על פי שא"ל להשוות גומות מיחייב לרבי יהודה הואיל והשוה גומות לבסוף ורבנן סברי דחין מתכוון אלא לכבד ולרבן בעלמא וליכא אלא שבות. תימה לר"י היכי מתוקמא מתניתין כרבי אליעור והא בעורה שהיה לה רלפת אבנים לא שייך בה אשוויי גומות ואפילו לכתחלה שרי כדאמר בשילהי המלניע (גם זה שם) אמימר שרא זילחא במחחא אע"ג דגזרינן בבמה מדליקין (שבת דף כט:) עיליתה דשישה אטו עיליתא דעלמא מחווא היתה כולה רצופה באבנים לא גזרינן אטו

דעיר דעלמא ואור"י דבעזרה בין רובד לרובד היו גומות אי נמי דלרבי אליעזר דאיכא איסורא דאורייתא בכיבוד דעלמא גזרינן עזרה אטו כיבוד דעלמא דכמה שבות אשכחן במקדש בפ' בתרא דעירובין (דף קב:) אבל לרבנן דאפילו בעלמא ליכא אלא איסורא דרבנן אין שבות כי האי במקדש כיון דליכא איסורא דאוריית׳ בשום מקום. ג פסק בהלכות גדולות דכיבוד מותר כדאמרינן בהמלניע (דף זה.) גבי ריבוץ האידנא קיימא לן כרבי שמעון דשרי לרבץ לכתחלה ואין נראה לר"י להא מזיז עפר ממקומו אסרינן בכירה (שבת דף לנו.) ובבילה (ד' ח.) ועוד בפרק כל הכלים (שבת דף קכד:) אמרינן אמר רבי ש (אליעור) אף מכבדות של תמרה מותר לטלטל ופריך אי מחמה לצל בהא לימא רבי י (אליעזר) כו' משמע דפשיטא דהוי מלאכתו לאיסור לכולי עלמא ד ואף על גב דריבוך שרי לכתחלה לרבי שמעון בכיבוד אסור דמשוי ביה גומות יותר מריבוץ: שבוא לא נתקבל בכדי. פי׳ בקונטרם ולא תועיל זריקה משום דנשפך מלואר בהמה וקשה לר"י דמ"מ יזרוק

דתועיל זריקה לאותו שנשפך אחר שנתקבל ונראה לר"י דהכי פי׳ שמא לא נתקבל בכלי ואסור להעלות דם פסול על גבי המזבח כדמוכח בכמה דוכתי דדוקא אם עלו בדיעבד לא ירדו וקאמר אף אני לא אמרתי אלא בנתקבל דסמכינן אזריזות כהנים כדמסיק ודוקא מדם הראוי להתקבל פריך אבל דם התמצית כמים בעלמא חשיב כיון דאינו ראוי לכיסוי אינו אוסרי להעלותו וכי פריך והלא דם התמצית מעורב בו ומבטיל ליה ברוב לא פריך מדם הראוי להתקבל ונשפך דעולין אין מבטלין זה את זה אפי׳ לרבנן כדאמר בהקומן רבה (מנחות דף כב:): 1116

הראוי לכפרה, לוריקה על המזבח, ואין לו כרת אלא בדם קדשים והוא שהנפש יוצאה בו שהוא לכפרה, דכחיב בנפש יכפר, דמשמע אין כפרה אלא בדם הנפש (בריחות בב.).

ועולה גופה מנלן. שמתן דמה במקום שיש תחתיו יסוד למעוטי מזרח ודרום חוץ מאמה למזרח אצל לפון ואמה לדרום אצל מערב דהכי תגן (מדות פ"ג מ"ח) אוכל במזרח אמה אחת ובדרום אמה אחת: אל שוים לכל המלאכות הוצאה טחינה וקצירה ותירץ™ דסתם חלב כדי יסוד מובח העולה. גבי חטאת [נשיא] כתיב ולקח הכהן מדם גמיאה שהוא שיעור גדול אבל הכא בחולב לגבינה דאחשובי אחשביה

החטאת באלבעו ונתן על קרנות מזבח העולה ואת דמו ישפך אל יסוד מזבח העולה וה"ל למיכתב אל יסוד המובח למה לי דכתיב מובח העולה אלא הכי קאמר אל יסוד מזבח תעשה העולה: עלנית. מפני שנתעצלה להיות אחרונה: והא לא סגי דלאו הכי. דמלוה לשלש כתות: לורוזי נפשייהו. להיות מן הראשונים: שלח ברלון רבי חליעור. דחמר בעלמא גבי מכבד דהיינו דומיא דהדחה איכא חיוב חטאת הלכך במקדש כשכבר נעשה לורך גבוה אסור: החולב. מושך החלב מן

בהכי שתא לא נתקבל: כהנים וריוין הן. וליכא למיחש לשתא לא קיבלוהו. לישנא אחרינא שמא לא נחקבל בכלי כלי זה שאתה שואב מארץ ונמלאת זורק דם פסול אף אני לא אמרתי למלאות אלא ממקום שיודעין שנשפכו שם דמים שנתקבלו בכלי ואי משום דמיערב בהו מהאי דלא נתקבל כגון דם התמלית הא קא פריך ליה בסיפא וראשון עיקר: אי זריוין הן. היכי נשפכין הא זריוין הן וידעי: אגב זריווחייהו. שממהרים לרוץ ולקרב ולזרוק מיתשיד מידייהו: והלא דם התמלית. של פסחים הרבה מעורב בו ואי נשפך דם של אחד כולו בטל במיעוטו ומה תועיל זריקה שהרי בטל: דם החמצית. של חולין ושל קדשים: באוהרה. בלאו ולא כרת דכתיבי כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא וגו' עד כל אוכליו יכרת יצא דם התמצית שאינו דם הנפש ובמסכת כריתות [ד:] מפרש טעמא חמשה לאוין כתיבי בדם ומייתיר חד לדם התמלית: לענין כפרה. שאינו ראוי לזריקה:

70

הבהמה: מחבץ. מעמיד החלב ועושה ממנו חבילין שקורין מטונ״ם: אחד זה ואחד זה. מכבד ומרבן ורודה אבל מאידך לא קאמרי דתולדות אב מלאכה נינהו כדאמרינן בפרק המלניעש ורבי אליעזר משום הכי מחייב חולב משום מפרק מגבן משום בונה מחבץ משום בורר בהמלניע ומרבן ומכבד מפרש התם משום אשוויי גומות: ורודה. מדכתיב (שמואל א יד) ויטבול אותה ביערת הדבש: רב אשי אמר. לעולם רבנן דאמרי בעלמא נמי שבות הוא ומתני׳ כר' נתן דאמר שבות שאינה לריכה לא התירו במקדש: שאם נשפך דמו של אחד מהן. לארך ולא נזרק ממנו למובח: נמלא כום זה מכשירו. שהרי מעורב בו מן הנשפך: שמא לה נסקבל בכלי. אותו שאתה רוצה להכשיר שמא לא נתהבל בכלי ותו לא מהניא ליה זריקה דתנן נשפך מצואר בהמה על הרצפה ואספו פסול בזבחים בפרק שני (דף טו.): אף אני לא אמרתי. שיועיל אלא כשנתקבל בכלי: ומגא ידע. רבי יהודה אם נתקבל בכלי והא חששא בעלמא הוא דקאמר שאם ישפך דמו וכיון דלתקוני ספיקי אתא היכי מיתקני תורה אור השלם 1. ונתן הכהן מן הדם על קָרְנוֹת מִוְבַּח קְטֶרֶת הַסָּמִים לִפְנֵי יְיִי אֲשֶׁר הַסָּמִים לִפְנֵי יְיִי אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵר וְאֵת כְּל דֵּם ישפר אל יסוד העלה אַשר פָּתַח אהל מועד: ויקרא ד ז 2. בִּי נֶפֶשׁ הַבְּשְׁר בַּדְּם הוא וַאֲנִי נְתַהְּיו לְכֶם עַל לכפר המזבח

נַפְשׁתֵיכֶם כִּי הַדְּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפַּר: ויקרא יז יא

> **→**(+ גליון הש"ם

תוםפות ד"ה המכבד מתכוון להשוות גומות אף על פי שא"צ וכו'. לא זכיתי להבין דאס הוא אף על פי שא צובו. לח זכיתי להבין דאם הוא מתכוין לשיווי א"כ לריך מיהי כן ובעלמא משכחת מכוין ואין לריך לגופו שמכוין לכבר חשוך הבית אבל לא בשביל הפחם וכן מופר גומא שמכוין לחפור לנורך העפר אבל לא להשחתש בנותה אבל הכה לשמות כבותה מכל שכה דשיווי הגומות הוא מעשה בנין ואם מתכווין להשוות גומות הרי מתכוין לגופו:

מוסף תוספות

א. דאי שיעור גרוגרות שס. ב. נ״ל. אמאי מחייב ליה לרבי אליעזר הכא, כיון דלאו פסיק רישיה דיכול להיות שלא ישוה גומות. שס. ג. וה״ק דאי רבנן שבות הוא משוח דליכא רצפה וכו׳ אבל איסורא דאורייתא אינו יכול לבא לרבנן בשום ענין אפי' שלא במקום י רצפה והואיל וכז שבות כי האי במקדש. םס. ד. ואי מותר לכבד א״כ הוי מלאכתו להיתר.

רבינו חננאל

שהיו הכהנים מדיחין העזרה בשבת שלא ברצון חכמים. אמרינן מאן חכמים ר' אליעזר אבל חכ״א אין שבות במקדש, אלא כל דבר שאיסורו משום שבות מותר הוא רמשום שבות היא, מיהא

החולב בהמה והמגבן והמחבץ כגרוגרת והמכבד והמרבץ והרודה חלות דבש בשוגג בשבת חייב חטאת במזיד ביום טוב

נב א מיי׳ פ״ח מהל׳ שבת הלכה ז: בג ב שם הלכה יא: בד ג מיי פכ"א מהלי שבת כלכה ו ו חתו לאוין סה טוש"ע א"ח סי שכא סעיף יג וסימן שלו סעיף א ב: סעיף א ב: בה ד מיי פ"ו מהלי מאכלות אסורות הלכה ד:

לעזי רש"י מטונ"ש. גושים ושל חלב

מוסף רש"י בלא בסם. מוכר גשמים

(קדושין פב:)**. והמחבץ.** המעמיד החלב בקיבה, ול"ג מחבץ עושה כמין כלי גמי ונותן הקפוי בתוכו ומי החלב שהן נסיובי נוטפין, ולועזין אותן אנקייד"ש (שבת צה.). **המכבד. לת** להרבין את האבק שלא יעלה (שם). חייב חטאת. לקמיה מפרש טעמה דהרודה חלות דגש חייב משום תולש, מחבץ חייב משום בונה (שם). אחד לתקום לולט (שם). אוווי זה אחד זה. לחל שבת ולחל יו"ט (שם). אחד משום שבות. כי כנים ליה מחמלאין הגומות שבבית מאליהן מדם והוי בניו (שם). התערובות. של פסחים התערובות. של פסמים מעל הרלפה (זבחים ח.). שאם ישפך דמו של על ידי שהן לעשות נמנא שאם ישכן זכון ש אחד מהן. על ידי ש רבים ונבהלים לעשות נמו כום זה מכשירו שהרי כולם מעורבים בו, ואי משום מעורבים בו, וחי משום דאיערוב בדם התמלית אמרינן לקמן ר' יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם ולא אמרינן מבטל דם ולא אמרינן אידחי ליה בהתערבו הואיל וכידו לחוספו (זבחים לד:). והלא. זה הנשפך, לא נתקבל בכלי. והיאך כשר הא קיימא לן נשפן הצואר על הרצפה ו פסול (שם). מגא ידעי. רבון שלא וחקבל, והלא לא מעשה היא אלא סברא היא בעלמא דחיים לשמא נשפך דמו של אחד מהן (שם). שמא לא נתקבל. ונמלא זורק דם פסול (שם). אף אני לא אמרתי. שיאסף אלא בנחקבל בכלי (שם לה.). מנא ידע. רכי יהודה מנא ידע שנתהבל בכלי (שם). כהגים זריזין הן. בקיאין הן בכל, דכתיב בהן (דברים לג) יון. פקימן יאן פכת דכתיב בהן (דברים לג) יורו משפטין ליעקב (שבת קיד:) או: דכיון שנכנס לטבודה בידוט הלכות קודש (ערובין קג.) לכולהו (זבחים ומקבלי באזהרה לד:). באזהרה. ה' לאוין כתיבי בדם, חד לדם התתלית, כדאתרינן נכריתות נפ"ק (שם) בהיכרת. דנפקא ליי מריבויה דכל דס (חולין הדם הוא

בנפש יכפר. דמשמע דאינו חייב אלא על דם